Nr 28

Konstitutionsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1972: 83 med förslag till lag om ändring i lagen (1961: 436) om församlingsstyrelse, m. m. jämte motion.

Propositionen

Under åberopande av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden den 24 mars 1972 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i lagen (1961: 436) om församlingsstyrelse,
2) lag om kyrkliga sammanläggningsdelegerade,
3) lag om ändring i lagen (1919: 293) om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning,
4) lag om ändring i lagen (1955: 138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunalfullmäktige m. m.

Beträffande förslagen hänvisas till propositionen.

I propositionen föreslås vissa bestämmelser i avsikt att underlätta bildandet av främst kyrkliga samfälligheter. Sålunda föreslås att Kungl. Maj:t för att antalet kyrkofullmäktige i kyrklig samfällighet inte skall bli orimligt stort skall få besluta att grupp av församlingar i stället för församling skall utse minst en fullmäktig. Vidare föreslås att särskilda sammanläggningsdelegerade skall få tillsättas i samband med att kyrklig samfällighet bildas. Bestämmelserna för sådana sammanläggningsdelegerade föreslås utformade i enlighet med motsvarande bestämmelser för sammanläggningsdelegerade vid kommunal indelningsändring.

Slutligen föreslås i propositionen att kyrkoråd skall få rätt att delegera beslutanderätt till suppleant i rådet.

Utöver vad sålunda återgivits lämnas inte här någon redogörelse för propositionens innehåll. I stället hänvisas till propositionen.

Motionen

I följdmotionen 1972: 1671 av herr Börjesson i Falköping m. fl. (c) hemställs »*att* riksdagen avslår proposition nr 83 vad gäller sammanförande av församlingar till grupp vid val till kyrklig samfällighet; *att* riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad som i motionen anförts om storleken av de kyrkliga samfälligheterna». I motionen uttalas att förslaget att Kungl. Maj:t skall kunna sammanföra församlingar till grupp

vid val till kyrklig samfällighet är betänkligt med hänsyn till att det kan leda till en försvagning av den kyrkokommunala demokratin. I samband därmed uttalar motionärerna att de små församlingarnas ekonomiska ställning inte motiverar samfälligheter av den storleksordning som är utgångspunkt för propositionens förslag. I många fall torde, säger motionärerna, pastoraten vara en tillräckligt stor enhet.

Utskottet

För kyrkokommunerna har möjligheten att sammangå i kyrklig samfällighet utnyttjats i stor utsträckning. Det behov av samgående i större kommunala enheter, som för de borgerliga kommunernas vidkommande lett till kommunindelningsreformerna 1952 och 1962, har nämligen för kyrkokommunerna i praktiken tillgodosetts genom bildande av kyrkliga samfälligheter. Den gamla församlingsindelningen har därvid lämnats i huvudsak orubbad. I sammanhanget kan erinras om att lagen (1957: 281) om kommunalförbund inte kan tillämpas med avseende på kyrklig kommun.

Förslagen i förevarande proposition avser bl. a. att underlätta bildande av kyrkliga samfälligheter. Förslagen har endast föranlett en följdmotion, 1972: 1671. I denna kritiseras propositionsens förslag att Kungl. Maj:t för att antalet ledamöter i kyrklig samfällighet inte skall bli orimligt stort skall få besluta att grupp av församlingar i stället för församling skall utse minst en fullmäktig. Motionärerna anser att förslaget kan leda till att den kyrkokommunala demokratin försvagas. Enligt motionärerna bör en kyrklig samfällighet normalt inte omfatta så många församlingar att anledning kan finnas till frångående av rådande ordning att varje församling utser minst en fullmäktig för samfälligheten. Motionärerna uttalar att pastoraten i många fall torde vara en tillräckligt stor enhet.

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet att möjligheten att bilda totala kyrkliga samfälligheter är av stort värde. Enligt gällande ordning, i vilken nu inte föreslås någon ändring, förutsätter samfällighetsbildning normalt medgivande av alla berörda församlingar. Endast för den händelse betydande allmänt behov påkallar det, kan samfällighet bildas mot någon däri ingående församlings bestridande. Denna möjlighet torde för övrigt hittills aldrig ha utnyttjats. Avgörande för en kyrklig samfällighets storleksordning är således de berörda församlingarnas gemensamma önskemål. Enligt utskottets mening bör riksdagen därför inte nu — som begärs i motionen 1972: 1671 — göra något uttalande om lämplig storlek för kyrklig samfällighet. Motionen avstyrkes således i berörd del.

Gällande ordning enligt vilken varje i total kyrklig samfällighet ingående församling skall utse minst en fullmäktig för samfälligheten kan,

som framgår av propositionen, i vissa fall — med hänsyn till att det beslutande organet skulle bli orimligt stort — få till följd att en i och för sig önskad samfällighetsbildning inte kan komma till stånd. Ett genomförande av propositionens förslag öppnar möjligheten att även i de berörda, sannolikt relativt sällan förekommande, fallen bilda total kyrklig samfällighet. Med hänsyn härtill och till vad föredragande statsrådet i övrigt anfört i frågan tillstyrker utskottet propositionens förslag i denna del och avstyrker motionen i vad den avser yrkande om avslag på propositionen.

Vad gäller propositionens förslag i övrigt har utskottet vid sin granskning inte funnit anledning till erinran.

På grund av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen

1. med avslag på motionen 1972: 1671, såvitt här är i fråga, bifaller propositionen 1972: 83,
2. avslår motionen 1972: 1671 i vad den inte behandlats under 1.

Stockholm den 2 maj 1972

På konstitutionsutskottets vägnar
GUNNAR LARSSON

Närvarande: herrar Larsson i Luttra (c), Adamsson (s), Nelander (fp), Hernelius (m), fru Thunvall (s), herrar Boo* (c), Johansson i Trollhättan (s), Mossberg (s), Pettersson i Örebro (c), Bergqvist (s), Karlsson i Malung (s), Norrby i Åkersberga (fp), Gustavsson i Ängelholm* (s), Wijkman* (m) och Wictorsson* (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

TRYCKERIBOLAGET IVAR HÆGGSTRÖM AB. STOCKHOLM 1972